

Problematika „vykrádání“ hrobů - Druhotné otevírání hrobů

V referátu se budu zabývat druhotným otevíráním hrobů především na pohřebišti v Těšeticích – Vinohradech, jelikož zde byla této problematice věnována zvýšená pozornost.

Na pohřebišti v Těšeticích – Vinohradech bylo z 41 zkoumaných hrobů 18 druhotně otevřeno a poškozeno. Nedotčeno zůstalo 20 hrobů a u 3 povrchových skeletů, které byly poškozeny pluhem, druhotný zásah nepředpokládáme. Celkem bylo otevřeno 43,9%. U většiny únětických pohřebišť se však setkáváme s nadpolovičním sekundárním otevřením hrobů (např. v Rebešovicích 80%).

Na Slovensku je podobná situace. Ve Velkém Grobu bylo z 64 hrobů druhotně otevřeno 45 hrobů, což je 70,31%. V Branči bylo nalezeno pouze 12 neporušených hrobů z celkového počtu 46 objektů, což je pouze 27% neotevřených objektů.

Sekundární porušování únětických hrobů je známo na jižní Moravě již od dob J. Palliardiho, ale ten je ještě za „vyloupené“ přímo neoznačoval. Až J. Skutil mluví o vykrádání hrobů v souvislosti s pohřebištem ve Šlapanicích a Tvarožné (1941). Později bylo „vylupování“ prokázáno také v Bratčicích, Čejčích, Rebešovicích, Moravském Krumlově, Šardičkách aj. Problematika sekundárního zásahu se ale začala řešit poměrně pozdě až při výzkumu pohřebišť v Rebešovicích (1954) a Těšeticích - Vinohradech (1958), na Slovensku ve Velkém Grobu (1960). V průběhu několika let se ukázalo, že sekundární otevírání hrobů je ve středním Podunají běžné. Nově se prokázalo v Mikulově, Mušově a Dolních Věstonicích. Také bylo prokázáno v Dolním Rakousku, Slezsku a jihozápadním Slovensku.

Druhotné zásahy mohly být prováděny za účelem:

1. Rituální otevření hrobů, z nichž byly vyzvednuty určité části skeletu a opět pietně pohřbeny do zásypu jámy. Cenné milodary zůstaly v hrobě na svém místě. Určitou variantou této skupiny hrobů by mohly být pohřby neúplných těl z Dolního Rakouska nebo z Čech.
2. Hroby otevřené z důvodu pohřbení další osoby, přičemž starší byl shrnut do okrajové části hrobu. Tento jev je v únětické kultuře velice rozšířený.
3. Hroby devastované nebo „vyloupené“.

Na pohřebišti v Těšeticích – Vinohradech nebyl zjištěn druhý případ. Pohřbení druhého jedince bylo provedeno v hrobě č. 38. Většina hrobů spadá do třetí skupiny.

Na závěr bych rád dodal, že důvodem k druhotnému otevírání starobylých hrobů v mladším pravěku mohla být jen pouhá zvědavost nebo touha po získání „starožitností“.

Literatura:

LORENCOVÁ, A. - BENEŠ, J. - PODBORSKÝ, V. 1986: Těšetice-Kyjovice III. Únětické pohřebiště v Těšeticích--Vinohradech, Brno.

PODBORSKÝ, V. 1988: K problémům pohřebního ritu a druhotného otevírání hrobů lidu únětické kultury. In: Antropofagie a pohřební ritus doby bronzové, Brno, 71-90.

STUHLÍK, S. 1988: Sekundární zásahy v hrobech únětické kultury na Moravě. In: Antropofagie a pohřební ritus doby bronzové, Materiály z pracovního setkání Brno, pavilon Anthropos 24.-25. 10. 1988, Brno, 61-70.

STUHLÍK, S. - STUHLÍKOVÁ, J. 1996: Pravěká pohřebiště v Moravské Nové Vsi - Hruškách, SAÚ AVČR v Brně 16/1, Brno.